

2011-03-01

1 (1)

8. Tobakspolicy och riktlinjer för Region Skåne

Diarienummer 1001219

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige följande

1. Regionfullmäktige fastställer föreliggande förslag till Region Skånes policy gällande tobak och ersätter tidigare beslut om tobaksförebyggande arbete inom Region Skåne

Sammanfattning

Region Skåne arbetar med vård, hälsa, regional utveckling och miljö och tar, tillsammans med andra, ansvar för att skapa ett livskraftigt Skåne. Rökning är den enskilt största riskfaktorn för sjukdom och förtida död i västvärlden och det är viktigt att Region Skånes tobaksförebyggande arbete baseras på regionalt fastställda beslut.

Regionstyrelsens har behandlat ärendet 2011-02-10, § 10.

I ärendet finns följande dokument

1. Regionstyrelsens beslut 2011-02-10, § 10 (ojusterat)
2. Hälso- och sjukvårdsnämndens beslut 2010-12-06, § 234 jämte förslag till policy och riktlinjer
3. Riktlinjer 2011-02-10 för Region Skånes förvaltningar gällande tobak

§ 10 Tobakspolicy och riktlinjer för Region Skåne (RF)

Diarienummer 1001219

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige följande

1. Regionfullmäktige fastställer föreliggande förslag till Region Skånes policy gällande tobak och ersätter tidigare beslut om tobaksförebyggande arbete inom Region Skåne.

Regionstyrelsens beslut

1. Regionstyrelsen fastställer, efter viss revidering, föreliggande förslag till regionala riktlinjer för Region Skånes förvaltningar gällande tobak.

Sammanfattning

Region Skåne arbetar med vård, hälsa, regional utveckling och miljö och tar, tillsammans med andra, ansvar för att skapa ett livskraftigt Skåne. Rökning är den enskilt största riskfaktorn för sjukdom och förtida död i västvärlden och det är viktigt att Region Skånes tobaksförebyggande arbete baseras på regionalt fastställda beslut.

I ärendet finns följande dokument

1. Hälso- och sjukvårdsnämndens beslut 2010-12-06, § 234 jämte förslag till policy och riktlinjer
2. Riktlinjer 2011-02-10 för Region Skånes förvaltningar gällande tobak

---

Vid protokollet
Cecilia Eklund

Rätt utdraget intygar

Lena Nordqvist
Lena Nordqvist

Sänt till:
Regionfullmäktige

Regionala riktlinjer för Region Skånes förvaltningar gällande tobak

Nedan beskrivs vad Region Skånes policy gällande tobak innebär för Region Skånes förvaltningar. För såväl tobaksfri som tobaksbrukande personal är det viktigt att ha ett professionellt förhållningssätt gällande tobaksbruk. Det förutsätts att förtroendevalda i Region Skåne föregår med gott exempel och följer samma regler som medarbetare.

Allmänna riktlinjer

- Rökning sker på särskilt anvisade platser utomhus.

Medarbetare

- Rökning sker på särskilt anvisade platser utomhus.
- Medarbetare ska avstå från rökning under arbetstid.

Patientmötet (gäller endast hälso- och sjukvården och tandvården)

- Medarbetare ska upplysa och stödja patienter till ett hälsosamt val gällande tobak.
- Tobaksbruk och stödinsatser för att sluta använda tobak ska journalföras.
- I samband med operation, strål- och cytostatikabehandling ska rökavvänjning erbjudas.
- I vissa fall måste tobaksbruk ses som en omvårdnadsfråga och hanteras på ett professionellt sätt i enlighet med patientens behov.
- Medarbetare ska avstå från att bruka snus i mötet med patienter

Förvaltningsledningen eller motsvarande (all verksamhet finansierad av Region Skåne)

- Ledningen har ansvar för att:
  - Region Skånes policy och riktlinjer gällande tobak implementeras och efterlevs.
  - Användandet av tobak tas upp i relevanta fall inom ramen för medarbetarsamtal och stöd att sluta använda tobak erbjuds.
  - Förvaltningens/Verksamhetens områden är befriade från försäljning av tobaksvaror.
  - Information om Region Skånes hållning gällande tobak och riktlinjerna för det tobaksförebyggande arbetet lämnas vid rekrytering.
  - Upplýsa medarbetare, patienter och besökare var rökning är tillåten.

Förvaltningsledningen eller motsvarande (hälso- och sjukvården inklusive tandvården)

- Ledningen har förutom ovan också ansvar för att:
  - Det finns tillräckliga resurser, och att tid avsätts, för att bedriva arbetet mot tobak.
  - Det förebyggande arbetet mot tobaksbruk och tobaksavvänjningsarbetet organiseras på ett ändamålsenligt sätt.
  - Tobaksavvänjare arbetar på uppdrag av sin förvaltningschef och/eller verksamhetschef.
  - Tobaksavvänjare har lämplig utbildning för uppdraget som tobaksavvänjare¹ (t ex Region Skånes utbildning för Diplomerade avvänjare)
  - Tobaksavvänjare arbetar i enlighet med evidensbaserade metoder för behandling av tobaksberoende.²
  - Information om Region Skånes hållning gällande tobak finns i kallelsen till besöket/behandlingen.

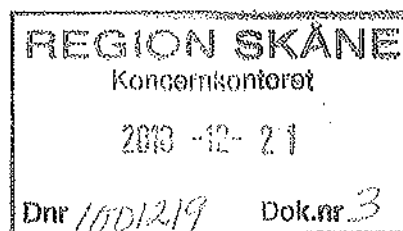
Uppföljning av tobaksförebyggande arbete i uppdragen till hälso- och sjukvården och tandvården

- Struktur för det tobaksförebyggande arbetet följs upp inom ramen för den regionövergripande uppföljningen av uppdraget till hälso- och sjukvårdens förvaltningar och tandvården:

¹ T ex Region Skånes utbildning *Tobaksavvänjning, Tredagarsutbildning samt uppföljning och diplomering*

² Se Bakgrundsmaterialet till Skånelistan (<http://www.skanc.se/templates/Page.aspx?id=41402>) och Socialstyrelsens kommande nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder (<http://www.socialstyrelsen.se/riktlinjer/nationellariktlinjer/sjukdomsforebyggandemetoder>)

- För verksamheter som bedriver tobaksavvänjning ska även följande uppföljning ske:
  - Kompetensnivån hos tobaksavvänjarna.
  - Antal patienter som har genomgått rökavvänjningsbehandling.
  - Antal patienter som är rökfria 1 år efter rökstoppsdatum.
  - Mätning av patienternas självskattade hälsa före och efter rökavvänjningsbehandlingen. (Förekomst av mätning, resultat av mätning och hur resultatet används i utveckling av verksamheten.)

§ 234 Policy för Region Skåne och regionala riktlinjer för Region Skånes förvaltningar gällande tobak
Diarienummer 1001219

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige följande

1. Föreliggande förslag till Region Skånes policy gällande tobak fastställs och ersätter tidigare beslut om tobaksförebyggande arbete inom Region Skåne.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen följande

1. Föreliggande förslag till Regionala riktlinjer för Region Skånes förvaltningar gällande tobak fastslås.

Sammanfattning

Region Skåne arbetar med vård, hälsa, regional utveckling och miljö och tar, tillsammans med andra, ansvar för att skapa ett livskraftigt Skåne. Rökning är den enskilt största riskfaktorn för sjukdom och förtida död i västvärlden och det är viktigt att Region Skånes tobaksförebyggande arbete baseras på regionalt fastställda beslut.

I ärendet finns följande dokument

1. Beslutsförslag 2010-12-06 jämte förslag till policy och riktlinjer

---

Sänt 2010-12-20 till:
Regionstyrelsen

Vid protokollet
Olle Karlsson

Rätt utdraget intygar

Maria Dahlberg

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Policy för Region Skåne och regionala riktlinjer för Region Skånes förvaltningar gällande tobak

Ordförandens förslag

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige följande

1. Föreliggande förslag till **Region Skånes policy gällande tobak** fastställs och ersätter tidigare beslut om tobaksförebyggande arbete inom Region Skåne.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen följande

2. Föreliggande förslag till **Regionala riktlinjer för Region Skånes förvaltningar gällande tobak** fastslås.

Sammanfattning

Region Skåne arbetar med vård, hälsa, regional utveckling och miljö och tar, tillsammans med andra, ansvar för att skapa ett livskraftigt Skåne. Rökning är den enskilt största riskfaktorn för sjukdom och förtida död i västvärlden och det är viktigt att Region Skånes tobaksförebyggande arbete baseras på regionalt fastställda beslut.

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Beskrivning

Ärendet är ett förslag till policy gällande tobak samt regionala riktlinjer för Region Skånes förvaltningar gällande tobak. Beslutet gällande förslag till policy ersätter det beslut som regionstyrelsen tog år 2001 gällande det tobaksförebyggande arbetet (dnr 010178).

Beslutet gällande förslag till regionala riktlinjer ersätter det beslut som hälso- och sjukvårdsnämnden tog 2006-05-09 gällande mål och strategier för det tobaksförebyggande arbetet (§ 97).

Skälen för förslaget

Fakta

Rökning är den enskilt största riskfaktorn för sjukdom och förtida död i västvärlden. Det är vetenskapligt väl belagt att rökning har ett samband med ett 40-tal sjukdomar, bland annat hjärt- och kärlsjukdomar, lungcancer, cancer i andra organ och kronisk obstruktiv lungsjukdom. I Skåne röker 15% av befolkningen mellan 18-80 år dagligen, vilket är högre än den genomsnittliga siffran för Sverige. Med reservation för det begränsade antalet vetenskapliga studier som finns om snus kan man ändå konstatera att tobaksbruk via snusning inte kan anses ofarligt. Snusning ökar hjärtats slagfrekvens, ökar risken för munslimhinneförändringar, kan ge cancer i bukspottskörteln, matstrupe och magsäck och förhöjt blodtryck samt ökar risken för dödlig hjärtinfarkt. Rökningen i Sverige och i Skåne har minskat de senaste åren. Men eftersom bruket av snus ökat ligger vårt totala tobaksbruk på en fortsatt hög nivå, väl jämförbar med nivån för ett utvecklingsland. Tobak är dessutom en av de största orsakerna till skillnader i hälsa mellan olika befolkningsgrupper eftersom det finns stora socioekonomiska skillnader gällande bruk av tobak.

Tobakslagen säger att ingen ofrivilligt ska utsättas för passiv rökning på arbetsplatsen och att offentliga lokaler, som serveringar och färdmedel i kollektivtrafik, ska vara rökfria. Barn, som är en prioriterad grupp för Region Skånes verksamhet, anses vara den mest utsatta gruppen för passiv rökning. De kan inte på egen hand välja sin miljö utan får förlita sig på den miljö som föräldrar och andra vuxna skapar åt dem. Region Skåne har ett ansvar att både leva upp till tobakslagen samt att aktivt värna om barns uppväxtmiljö.

Världshälsoorganisationens (WHO) rekommendationer för en effektiv tobaksprevention innefattar informations spridning, opinionsbildning, utbildning, avväjningsresurser, rökfria miljöer, lagstiftning och en aktiv prispolitik. Region Skåne kan medverka till ett effektivt tobakspreventivt arbete genom att verka inom ramen för flera av dessa strategier.

Varför ska Region Skåne fatta beslut om en policy samt regionala riktlinjer för hälso- och sjukvården gällande tobak?

Region Skåne arbetar bland annat med vård, hälsa och miljö och tar, tillsammans med andra, ansvar för att skapa ett livskraftigt Skåne. Det finns ett beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden gällande tobaksförebyggande arbete i Region Skåne från 2006 där Region Skåne beslutar att de nationella mål och utmaningar för det tobakspreventiva arbetet även ska gälla för Region Skåne. Dessa mål och utmaningar är emellertid av mycket generell karaktär och uttrycker inte tydligt Region Skånes hållning gällande tobak. En regionalt beslutad **policy** samt **regionala riktlinjer** utgör ett stöd för respektive förvaltning så att arbetet mot tobak kan bedrivas i enlighet med ledningens beslut men enligt lokala förutsättningar.

Förankring

Förslaget till policy och regionala riktlinjer har tagits fram av en grupp från hälso- och sjukvården under ledning av tjänsteman från Koncernkontoret. I gruppen medverkade representanter från det regionala nätverket för Hälsofrämjande sjukhus och vårdorganisationer, Centrum för primärvårdsforskning, Tandvårdsnämndens kansli, Primärvården Skåne och Lasarettet i Helsingborg samt Skånes universitetssjukhus.

Förslaget till policy och riktlinjer har skickats ut på en informell remissrunda (via mejl) till en bred sammansatt grupp av medarbetare från Region Skånes verksamhet. Ärendet har diskuterats och förankrats i arbetsmiljönätverket och på ett personalchefsmöte.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Rökningen orsakar betydande personliga och samhällsekonomiska kostnader, ökade kostnader för Region Skåne som arbetsgivare och för hälso- och sjukvården. En rökare är i genomsnitt sjukskriven 8 dagar mer än en rökfri person och kostar under sin livstid samhället i genomsnitt 830 000 kr. mer än en icke-rökare. En rökande medarbetare kostar arbetsgivaren i snitt 27 000–35 000 kr. mer per år än en som inte röker. Skillnaden beror på rökarens ökade sjukfrånvaro och rökpauser.¹

Att bedriva rökavvänjning är, i jämförelse med många andra insatser inom hälso- och sjukvården, mycket kostnadseffektivt. Särskilt kostnadseffektivt är det att bedriva rökavvänjning vid graviditet och för att minska risken för en ny hjärtinfarkt hos tidigare hjärtinfarktpatienter.^{2 3}

Juridisk bedömning

Samråd har skett med avdelningen för juridik.

Miljökonsekvenser

Den rök som bildas när någon röker består av både giftiga och cancerframkallande ämnen. När någon som inte röker utsätts för röken talar man om passiv rökning. Region Skåne kan medverka på olika sätt och på olika arenor för att minska den passiva rökningen.

Ett systematiskt arbete med att stödja patienter att förändra levnadsvanorna (t.ex. sluta bruka tobak) och på så sätt hindra insjuknande eller återinsjuknanden i vissa diagnoser innebär positiva konsekvenser för miljön eftersom att läkemedel till viss del kommer att kunna undvikas. Läkemedels negativa

¹ *Förebygga eller bota – om kostnadseffektiva sjukdomsförebyggande metoder i hälso- och sjukvård.* Hagberg, Lars et al, CDUST.

² *Metoder för rökavvänjning.* SBU, 1998 rev 2003.

³ Hagberg et al (se ovan)

påverkan på miljön finns bland annat beskriven på Läkemedelsrådets hemsida.

Kopplingar till Region Skånes policyer och övergripande beslut

Sverige har ett nationellt övergripande folkhälsomål om att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Ett viktigt delmål är att verka för ett minskat bruk av tobak. I Region Skånes folkhälsostrategi för perioden 2010-2013 är en av målsättningarna att bruket av tobak ska fortsätta att minska. I målbilden för Skånsk Livskraft – vård och hälsa slås fast att det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande perspektivet ska genomföra hälso- och sjukvården. Att verka för ett systematiskt arbetssätt med levnadsvanor inom hälso- och sjukvården är en del av hälsoinriktningen av hälso- och sjukvården och finns med i uppdraget till hälso- och sjukvårdens förvaltningar och i ackrediteringsvillkoren till vårdenheter anslutna till Hälsoval Skåne.

Samverkan med berörda fackliga organisationer

Ärendet togs upp som informationspunkt vid regional facklig samverkan den 14 juni. Det samverkades den 12 augusti och togs upp till slutsamverkan den 29 november.

Hur uppföljning ska ske

Uppföljning av policyn gällande tobak och tobaksförebyggande arbete sker inom ramen för den ordinarie uppföljningen av Region Skånes interna och externa folkhälsoarbete. Uppföljningen av hälso- och sjukvårdens arbete med tobaksförebyggande arbete sker inom ramen för uppföljningen av uppdraget till Region Skånes förvaltningar och ackrediteringsvillkoren för vårdenheter inom Hälsoval Skåne.

Henrik Hammar
Ordförande

Karin Christensson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Enheten för folkhälsa, området hälsoinriktad hälso- och sjukvård
Anna Friberg
044-309 34 53, sms: 0768-87 07 49
anna.friberg@skane.se

Datum 2010-10-26
Dnr 1001219

1 (1)

Region Skånes policy gällande tobak

- Region Skåne följer nationella och regionala folkhälsopolitiska mål och har ett ansvar för att främja befolkningens hälsa. Minskat bruk av tobak är en viktig del i detta arbete.
- Region Skåne ska ha en uttalat negativ hållning till tobak.
- Region Skåne ska skapa förutsättningar för hälsosamma val såväl för dem som kommer i kontakt med Region Skåne som för dem som arbetar inom Region Skåne.
- Ingen som befinner sig inom Region Skånes verksamheter ska ofrivilligt påverkas av tobaksprodukter.
- Stöd att sluta bruka tobak ska erbjudas inom alla verksamheter.
- Rökförbud råder i alla lokaler där Region Skåne bedriver verksamhet.

Enheten för folkhälsa, området hälsoinriktad hälso- och sjukvård
Anna Friberg
044-309 34 53, sms: 0768-87 07 49
anna.friberg@skane.se

RIKTLINJER

Datum 2010-12-06
Dnr 1001219

1 (3)

Regionala riktlinjer för Region Skånes förvaltningar gällande tobak

Nedan beskrivs vad Region Skånes policy gällande tobak innebär för Region Skånes förvaltningar. För såväl tobaksfri som tobaksbrukande personal är det viktigt att ha ett professionellt förhållningssätt gällande tobaksbruk.

Patienter, anhöriga, besökare, kunder, samarbetspartners, entreprenörer och leverantörer

- Rökning sker på särskilt anvisade platser utomhus.

Medarbetare

- Rökning sker på särskilt anvisade platser utomhus.
- Medarbetare ska avstå från rökning under arbetstid.
- Medarbetare bör avstå från att bruka snus under arbetstid.

Patientmötet (gäller endast hälso- och sjukvården och tandvården)

- Medarbetare ska upplysa och stödja patienter till ett hälsosamt val gällande tobak.
- Tobaksbruk och stödinsatser för att sluta använda tobak ska journalföras.
- I samband med operation, strål- och cytostatikabehandling ska rökavvänjning erbjudas.
- I vissa fall måste tobaksbruk ses som en omvårdnadsfråga och hanteras på ett professionellt sätt i enlighet med patientens behov.

Förvaltningsledningen eller motsvarande (all verksamhet finansierad av Region Skåne)

- Ledningen har ansvar för att:
  - Region Skånes policy och riktlinjer gällande tobak implementeras och efterlevs.
  - Användandet av tobak tas upp i relevanta fall inom ramen för medarbetarsamtal och stöd att sluta använda tobak erbjuds.
  - Förvaltningens/Verksamhetens områden är befriade från försäljning av tobaksvaror.
  - Information om Region Skånes hållning gällande tobak och riktlinjerna för det tobaksförebyggande arbetet lämnas vid rekrytering.
  - Upplysa medarbetare, patienter och besökare var rökning är tillåten.

Förvaltningsledningen eller motsvarande (hälso- och sjukvården inklusive tandvården)

- Ledningen har förutom ovan också ansvar för att:
  - Det finns tillräckliga resurser, och att tid avsätts, för att bedriva arbetet mot tobak.
  - Det förebyggande arbetet mot tobaksbruk och tobaksavvänjningsarbetet organiseras på ett ändamålsenligt sätt.
  - Tobaksavvänjare arbetar på uppdrag av sin förvaltningschef och/eller verksamhetschef.
  - Tobaksavvänjare har lämplig utbildning för uppdraget som tobaksavvänjare¹ (t ex Region Skånes utbildning för Diplomerade avvänjare)
  - Tobaksavvänjare arbetar i enlighet med evidensbaserade metoder för behandling av tobaksberoende.²
  - Information om Region Skånes hållning gällande tobak finns i kallelsen till besöket/behandlingen.

Uppföljning av tobaksförebyggande arbete i uppdragen till hälso- och sjukvården och tandvården

- Struktur för det tobaksförebyggande arbetet följs upp inom ramen för den regionövergripande uppföljningen av uppdraget till hälso- och sjukvårdens förvaltningar och tandvården:

¹ T ex Region Skånes utbildning *Tobaksavvänjning, Tredagarsutbildning samt uppföljning och diplomering*

² Se Bakgrundsmaterialet till Skånelistan (<http://www.skane.se/templates/Page.aspx?id=41402>) och Socialstyrelsens kommande nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder (<http://www.socialstyrelsen.se/riktlinjer/nationellriktlinjer/sjukdomsforebyggandemetoder>)

- För verksamheter som bedriver tobaksavvänjning ska även följande uppföljning ske:
  - Kompetensnivån hos tobaksavvänjarna.
  - Antal patienter som har genomgått rökavvänjningsbehandling.
  - Antal patienter som är rökfria 1 år efter rökstoppsdatum.
  - Mätning av patienternas självskattade hälsa före och efter rökavvänjningsbehandlingen. (Förekomst av mätning, resultat av mätning och hur resultatet används i utveckling av verksamheten.)